

Рябошапка Ю.В.

аспірант кафедри публічного адміністрування,
Міжрегіональна Академія управління персоналом, м. Київ, Україна

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ЕФЕКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА З ДЕРЖАВОЮ

Взаємовідносини держави і громадянського суспільства виявляються найбільш важливим фактором розвитку країни і суспільства в цілому. Розуміння комплексу відносин цих контрагентів означає пошук можливостей трансформації суспільної системи, її здатності до оновлювання і розвитку.

Виявлення закономірностей і співвідношення суспільства і держави дозволяє правильно проаналізувати весь шлях, пройдений людством, зрозуміти сучасні проблеми державності, побачити перспективи політичних й власне державних форм, в яких розвиваються живі суспільні формації різних країн. Проблема громадянського суспільства відноситься до числа фундаментальних наукових проблем. Вона з'явилась з появою держави і поділу суспільства на державну і недержавну сфери життєдіяльності. Громадянське суспільство формується історично, відображає певні якісні характеристики суспільства, набуті лише на певному етапі його розвитку. Бачення особливостей громадянського суспільства як відносно відокремленого від суспільства явища, що має власний зміст і структуру, притаманне філософам і юристам, починаючи з середини XVIII століття. Уперше на чіткі відмінності між громадянським суспільством і державою вказав видатний німецький філософ Гегель.

В літературі можна зустріти кілька підходів до визначення громадянського суспільства. У науковій літературі є думка, відповідно до якої чи прямо побічно громадянське суспільство ототожнюється з правовою державою. Прихильники такого підходу думають, що правова держава виходить з громадянського суспільства. Ближче підходять до розкриття поняття «громадянське суспільство» ті дослідники, що включають у його зміст усю сукупність суспільних відносин поза рамками держави.

Починаючи з 70-х рр. нашого сторіччя, жоден термін не користався більшою популярністю, ніж «громадянське суспільство»: перекочуючи з наукових публікацій до газетних сторінок, він і тепер залишається предметом нескінченних дискусій. На відміну від марксистських текстів, у даний час дана проблема розглядається в контексті забезпечення подальшого розвитку активності індивідів у суспільстві, можливостей розширення і поглиблення його демократизації і разом з тим обмеження функцій держави і посилення контролю за діяльністю органів державної влади з боку суспільства.

У сучасній літературі поняття «громадянське суспільство» трактується неоднозначно. І все-таки найчастіше його зміст включає всю сукупність неполітичних відносин у суспільстві, тобто економічних, соціальних, у тому числі національних, духовно-моральних, релігійних і т.д., що складають життєву основу політичної системи, держави. Громадянське суспільство можна визначити як сферу спонтанного самопрояву вільних індивідів і добровільно сформованих асоціацій і організацій громадян, що захищені необхідними законами від прямого втручання і довільної регламентації діяльності цих громадян з боку органів державної влади».

У цілому громадянське суспільство поєднує у собі потреби різних соціальних і політичних суб'єктів, що досить часто приводить до конфліктів, протистоянню між ними, що можуть доповнюватися протиріччями між приватними і державними інтересами. Знімати гостроту протиріч між суб'єктами громадянського суспільства, створювати деяку соціальну гармонію покликані не тільки самі громадяни, а головним чином держава, що є верховним арбітром. Без держави громадянське суспільство не зможе нормально функціонувати: у ньому можуть початися дезінтеграційні процеси розпаду і гострого протистояння різних соціальних груп, громадських організацій. І, навпаки, без вільного громадянського суспільства держава ніколи не буде повноцінною консолідованою демократією.